

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАСОБАМИ ІКТ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

4. Завалевська О.В. Інтерактивні методи формування професійного самоусвідомлення майбутніх фахівців вищих технічних навчальних закладів / О.В. Завалевська // *Наука і освіта*. – 2009. – №7. – С. 68 – 71.
5. Зубенко О.В., Медведєва С.О. Інтерактивні технології навчання при вивченні іноземних мов в технічному ВНЗ // *Гуманізм та освіта*. – Режим доступу: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Subenko.php> – 30.01.2014.
6. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – Вид. 2-е, випр. і перероб. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
7. Олійник І.П. Використання методу проєктів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня / І.П. Олійник. – Котівськ: ДНЗ “Котівський професійний ліцей”, 2012. – 21 с.
8. Тенищева В.Ф. Інтегративно-контекстна модель формування професійної компетенції: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01 / Вера Федоровна Тенищева. – М., 2008. – 44 с.
9. Чиханцова О. Роль ініціативної професійної комунікативної компетенції під час оволодіння фахом у ВНЗ // *Освіта регіону*. – 2011. – № 5. – С. 71 – 74.
10. Яковлева Т.В. Використання інноваційних технологій при вивченні англійської мови // *Освіта. ua*. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/21519/. – 30.01.2014.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2014

УДК 378.14:004.4

Олена Мацюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу Хмельницького національного університету

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАСОБАМИ ІКТ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті проаналізовано досвід використання інформаційно-комунікативних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів. Досліджено, що ефективність мовної підготовки та інтенсифікації процесу формування професійної компетентності перекладача досягається за рахунок активного використання засобів ІКТ із застосуванням різних форм і методів організації навчальної діяльності.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, інтенсифікація навчання, професійна компетентність перекладача.

Лит. 9.

Елена Мацюк, кандидат педагогических наук, доцент кафедры перевода Хмельницкого национального университета

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОБУЧЕННЯ ІНОСТАННЬМ ЯЗЫКАМ СРЕДСТВАМИ ІКТ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКІВ

В статті проаналізовано досвід використання інформаційно-комунікативних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів. Досліджено, що ефективність мовної підготовки та інтенсифікації процесу формування професійної компетентності перекладача досягається за рахунок активного використання засобів ІКТ із застосуванням різних форм і методів організації навчальної діяльності.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, интенсификация обучения, профессиональная компетентность переводчика.

Olena Matsiuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Docent of Translation Department, Khmelnytskyi National University

INTENSIFICATION OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES DURING PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS

The article analyzes experience of information and communication technologies application during professional training of future translators. It has been investigated that effectiveness of language training and intensification of the process of translator's professional competence formation is achieved by active application of information and communication technologies with different forms and methods of training activities organization.

Keywords: information and communication technologies, language training, translator's professional competence.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інформаційного суспільства очевидною стала потреба в підготовці нових фахівців-гуманітаріїв, які були б здатні використовувати ІКТ під час навчання та у майбутній професійній діяльності, для самоосвіти,

самовдосконалення та подальшого професійного зростання. Пожвавлення міжнародних політичних, економічних і культурних відносин з країнами близького та далекого зарубіжжя суттєво підвищує значущість перекладачів, які одні з перших представляють нашу державу на міжнародній арені, її могутній науковий і технічний потенціал, багату історію та культуру.

У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема формування професійної компетентності перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій з урахуванням вимог світових стандартів і ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Процес інформатизації суспільства й освіти знайшов своє відображення у вітчизняній та зарубіжній педагогічній літературі. Зокрема, використання засобів ІКТ у навчально-виховному процесі розглядають В. Беспалько, В. Биков, Р. Гуревич, О. Кареліна, В. Краснопольський, Є. Полат, О. Романишина, Д. Соєр, Р. Шенк та інші. Використання ІКТ у процесі викладання та вивчення іноземних мов досліджують В. Краснопольський, Л. Морська, Є. Полат, І. Роберт, П. Сердюков, Д. Таушан та ін. Теоретичні та практичні основи підготовки перекладачів викладені у працях І. Алексєєвої, М. Варшауєра, Т. Коваль, Л. Латишева, Г. Мірама, Р. Міньяр-Белоручева, П. Ньюмарка, Л. Размжоу, Д. Соєра, А. Чужакіна та ін.

Мета статті – проаналізувати стан та досвід використання ІКТ у процесі професійної підготовки майбутніх перекладачів, з'ясувати їх вплив на інтенсифікацію навчального процесу.

Вклад основного матеріалу. Підвищення вимог до якості професійної підготовки фахівців зумовлює зміни у системі освіти. Вимоги формуються державними інституціями відповідно до потреб сучасного розвитку суспільства, проте зараз все важливішу роль у цьому відіграють роботодавці. За даними О. Кареліної [4, 73], опитування роботодавців дали змогу зробити такі висновки:

- уміння з інформаційних технологій є необхідним компонентом професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів;

- рівень сформованості умінь з інформаційних технологій у випускників вищих навчальних закладів є недостатнім для конкурентоздатності на ринку праці та професійної діяльності.

Конкурентоздатність фахівця – це свого роду показник якості вузівської підготовки і можливості реалізації професійних і особистісних якостей випускника вузу в інтересах суспільства і у власних інтересах [6, 190].

До випускників ВНЗ ставляться такі вимоги:

- вміння використовувати комп'ютер як засіб одержання і опрацювання інформації;

- знання про можливості застосування комп'ютерів у громадському, професійному і приватному житті;

- усвідомлення ролі інформаційних систем у забезпеченні конкурентоздатності економіки, у змінах на ринку праці та у структурі робочих місць.

У нашому дослідженні основна увага приділяється процесу формування професійної компетентності перекладачів, в основі якого лежить професійна мовна підготовка засобами ІКТ. Процес професійної підготовки перекладачів передбачає проведення практичних, семінарських занять, читання лекцій, самостійну роботу, науково-дослідницьку діяльність студентів, проходження перекладацьких практик, написання ними курсових та дипломних робіт, виконання тестів, складання іспитів тощо.

Для виявлення ролі та місця ІКТ в удосконаленні та індивідуалізації процесу навчання узагальнено наявний досвід використання інформаційних засобів у процесі підготовки перекладачів. Це дасть змогу активніше впроваджувати одержані результати, більш рціонально використовувати одержаний досвід не тільки на заняттях з дисциплін професійного циклу, але й під час вивчення інших предметів. Для цього проаналізуємо стан та досвід використання ІКТ під час професійної підготовки перекладачів та з'ясуємо їх дидактичні можливості.

Незважаючи на наявність значного арсеналу сучасних технічних засобів, призначених для унаочнення навчального матеріалу, їхнє використання під час *лекцій* має несистематичний, епізодичний характер. Такий стан справ пов'язаний з особливостями лекційної роботи та наявністю традиційної апаратури, яка за своїми характеристиками не відповідає вимогам часу. Використання технічних засобів (кінопроекційні установки, відеоміагнітофони) не завжди ефективні і тому не приносять бажаного результату. Виготовлення демонстраційних матеріалів за таких умов відзначається великою трудомісткістю. Сьогодні, під час читання лекцій, активно використовуються мультимедіа-системи, оскільки вони дають можливість:

- унаочнити матеріал відеозображенням, анімаційними роликами з аудіосупроводом;

- за допомогою електронної дошки, мультимедійного проектора полегшити процес сприйняття інформації з використанням цікавих, яскравих образів;

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАСОБАМИ ІКТ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

- готувати, редагувати, зберігати, систематизувати нові демонстраційні матеріали [9].

Тому останнім часом у багатьох ВНЗ викладачі все частіше впроваджують у *лекційні заняття* сучасні засоби навчання на основі комп'ютерних і телекомунікаційних технологій. Особливо корисним тут є досвід зарубіжних колег. Студенти неодноразово відзначали, що лекції американських волонтерів більш динамічні, цікаві, інформаційно-насичені, лаконічні, систематизовані, оскільки використання засобів ІКТ забезпечує ефективне керування великою кількістю лекційного матеріалу, його естетичний вигляд. За умови, коли на екрані подаються основні питання лекції, а засоби мультимедіа забезпечують одночасне використання графіки, анімації, відео сюжетів, звуку, ІКТ допомагали синхронізувати подачу тексту на екрані та читання лекції викладачем. Студенти мали можливість записувати незнайомі слова без помилок, що забезпечувало подальше правильне сприйняття і заучування матеріалу.

Наші спостереження показали, що використання ІКТ під час лекцій полегшувало сприйняття навчального матеріалу через різноманіття прийомів подачі інформації, а поєднання графіки та звуку сприяло його кращому засвоєнню. Лекції ставали більш захоплюючими, що дозволяло значно довше утримувати увагу студентів.

На *практичному занятті* з допомогою ІКТ викладач може забезпечити подачу нового лексичного, граматичного, фонетичного чи іншого навчального матеріалу, його опрацювання, повторення, закріплення, контроль мовленнєвих знань, умінь та навичок студентів з конкретної теми шляхом виконання вправ, тестів тощо.

Досвід використання ІКТ у навчальному процесі свідчить про недоцільність їх використання для пошуку необхідної інформації та роботи з базами даних безпосередньо на практичних заняттях, оскільки вимагає певних часових затрат. Проведений аналіз дав можливість зробити висновок про те, що використання можливостей засобів ІКТ під час проведення практичних занять сприяє:

- кращому засвоєнню іноземних мовленнєвих знань, формуванню умінь та навичок;
- індивідуалізації і диференціації навчання (вибір студентом темпу і траєкторії вивчення матеріалу), поділу завдань за рівнями складності;
- підвищенню об'єктивності контролю знань;
- формуванню таких особистісних якостей студентів, як активність, самостійність, відповідальність.

Тестування. Засоби ІКТ дають змогу

здійснювати контроль знань студентів швидко та об'єктивно. Як правило, навчальні програми, електронні книги та інші програмні засоби вміщують різноманітні тести та вправи для перевірки рівня засвоєння знань та умінь.

Під час роботи студента з програмами такого типу необхідно передбачити наявність інтерактивного діалогу між користувачем і системою. Найбільш ефективним, на наш погляд, є діалог, у процесі якого за допомогою комп'ютера можна визначити не лише правильність виконання вправи чи відповіді на поставлене запитання, а й оптимальність стратегії розв'язку. Мова йде про завдання, які називають оптимізаційними (т. зв. multiple choice), у яких з декількох можливих варіантів вибирається один, найбільш раціональний з певної точки зору. Слід також зауважити, що розв'язання подібних завдань за умов традиційного навчання потребує значних витрат часу, в той час як комп'ютер дає можливість зробити це швидко і якісно, але викладачам потрібно навчити студентів алгоритмам вирішення таких завдань.

Тестові завдання можуть бути таких основних видів:

а) закритий тест (коли використовуються лише визначені відповіді), який поділяється на такі підвиди:

- завдання-вибір, коли вибирається правильна відповідь чи кілька правильних відповідей з переліку наявних;

- завдання-зіставлення, коли необхідно встановити зв'язки чи відповідності між двома групами слів, термінів тощо;

- завдання-ранжування, коли необхідно виявити правильну послідовність дій;

б) відкритий тест (коли студент сам вписує потрібну відповідь) [7].

Для опрацювання результатів тестів можна використати програму Statistica 5.5 for Windows, яку можна безкоштовно отримати в Інтернеті за адресою: <http://www.statsoft.com>

Дедалі частіше ВНЗ організують різного роду *конференції, наукові семінари* за участю викладачів та студентів у режимі on-line в локальній мережі навчального закладу чи глобальній мережі Інтернет, можливість проведення яких відбувається завдяки сучасним засобам ІКТ. Студенти можуть брати участь у різноманітних міжнародних наукових проектах та програмах, спілкуватися з однолітками з різних країн. Такий досвід формує у студентів основи міжкультурної комунікації, готовність до життя в інформаційному суспільстві.

Самостійна робота студентів з використанням ІКТ полягає в самостійній навчальній діяльності і

в підготовці студентів до самоосвіти впродовж усієї професійної діяльності та життя. Аналіз наукових джерел з питання організації самостійної роботи студентів засобами ІКТ показав, що цьому питанню науковці приділяють значну увагу. Організація самостійної роботи з використанням ІКТ відкриває перед студентами необмежені можливості самоосвіти, поглиблення власних знань у конкретній предметній галузі, розвитку інтелекту. Самостійна діяльність у рамках науково-дослідних робіт, позааудиторного вивчення навчального матеріалу, курсового і дипломного проектування, проходження перекладацьких практик сприяє розвитку творчого мислення і підвищенню інтелектуального рівня студента.

Сучасна техніка відкриває великі можливості поліпшення наочності (поєднання зорової наочності зі слуховою, використання відео, анімації, мульти-, гіпермедіа, та Інтернет-технологій тощо) та активізує навчальну діяльність студентів у процесі мовної підготовки. Так, наприклад, застосування технології мультимедіа сприяє збільшенню обсягів аудіо- та візуальної інформації, що дає можливість здійснювати аудіосупровід навчальної інформації, при цьому значно підвищується ефективність сприйняття коментарів до навчального матеріалу, що паралельно демонструється на дисплеї комп'ютера або на великому проекційному екрані за допомогою мультимедійного проектора. Поєднання аудіокоментарів з відеоінформацією чи анімацією забезпечує наочне подання навчального матеріалу.

Інтенсивна організація навчального процесу передбачає наявність оперативного зворотнього зв'язку, швидкого отримання об'єктивної інформації про перебіг педагогічного процесу, про рівні підготовленості студентів у процесі проведення опитувань, тестувань, контрольних робіт, заліків та іспитів, а також оперативного регулювання і корекції навчально-пізнавальної діяльності. За цих умов комп'ютерний контроль і самоконтроль стає ефективним засобом зворотнього зв'язку, на що звертають увагу В. Беспалько [1], В. Биков [2], Г. Кедрович [5]. У теорії поетапного формування розумових дій у навчальному процесі, яка запропонована П. Гальперінім [3] і Н. Талізіню [8] показано, що розумова дія формується більш ефективно, якщо під час навчання здійснюється контроль за окремими його етапами. Автоматизація контролю забезпечує більш повну й об'єктивну інформацію про рівень підготовленості студентів. Робота студентів з такими системами передбачає евристичний пошук, прогнозування, інтуїцію – усе

те, що найбільшою мірою розвиває їхній творчий потенціал, підвищує інтенсивність навчання.

Завершуючи аналіз впливу інформатизації навчання на основні фактори інтенсифікації процесу навчання іноземних мов, відзначимо той факт, що більшість науковців дотримуються думки про те, що використання засобів ІКТ сприяє підвищенню ефективності навчання за умов правильного вибору педагогами всіх компонентів педагогічного процесу (мети, змісту, форм, методів і засобів), що відповідають технічним можливостям наявних засобів ІКТ та комплексному використанню в навчальному процесі різних можливостей цих засобів.

Висновок. Отже, здійснене дослідження дало змогу констатувати, що використання технічних засобів навчання уможливило реалізацію викладачем трьох основних функцій, притаманних вивченню іноземних мов: *тренувальну* – для закріплення мовного та мовленнєвого матеріалу; *творчу* – для створення професійно спрямованих, інформаційно насичених різновидів усної комунікації переважно репродуктивного типу; *контролюючу* – для проведення контролю сформованості знань, умінь, навичок інших видів мовленнєвої діяльності.

Аналіз програмного забезпечення, яке можна використовувати у процесі професійної підготовки фахівців у галузі іншомовної комунікації, перекладачів зокрема, виявив доцільність його класифікації у такий спосіб: інтерактивні мультимедійні електронні підручники-посібники; комп'ютерні навчальні програми; мультимедійні енциклопедії, електронні бібліотеки; текстово-контролюючі програми.

Проведений аналіз педагогічної літератури дозволяє зробити висновок, що ефективність мовної підготовки та інтенсифікації процесу формування професійної компетентності перекладача досягається за рахунок активного використання засобів ІКТ із застосуванням різних форм і методів організації навчальної діяльності, поєднання групових та індивідуальних способів організації навчання залежно від можливостей студента. Автоматизація контролю знань і вмінь студентів дає можливість підвищити об'єктивність оцінювання, якісно та швидко перевірити рівень знань, умінь і навичок студентів з навчального предмета.

Проведений аналіз не вичерпує усіх аспектів зазначеної проблеми. Вважаємо, що перспективними напрямами подальших досліджень є удосконалення професійної підготовки фахівців з перекладу за рахунок використання симуляційних комп'ютерних програм та вивчення їх впливу на ефективність цього процесу.

ДО ПИТАНЬ ФУНКЦІЇ МОТИВАЦІЇ ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВНОГО ЧИННИКА ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Беспалько В.П. Образование и обучение с участием компьютеров / Беспалько В.П. – М.: МПСИ, 2002. – 352 с.
2. Биков В.М. Колп'ютеризація освіти / В.М. Биков // Педагогічна газета. – 2000. – № 5. – С. 8–13.
3. Гальперин П.Я. Формирование умственных действий и понятий / Гальперин П.Я. – М.: Педагогика, 1965. – 472 с.
4. Кареліна О.В. Формування умінь з інформаційних технологій у процесі дистанційного навчання студентів вищих економічних навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Кареліна Олена Володимирівна. – Тернопіль, 2003. – 187 с.
5. Кедрович Г. Теория и практика использования компьютерных технологий в общеобразовательных и профессиональных учебных заведениях Польши / Г. Кедрович; [пер. с польск. И.А. Цисованой]. – К.: Вища школа, 2001. – 335 с.
6. Олександренко К.В. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності як основне завдання формування конкурентоздатного фахівця / К.В. Олександренко // Формування професіоналізму майбутнього фахівця в контексті вимог болонського процесу: матер. міжнар. наук.-практ. конф., (Одеса, 22–23 трав. 2008р.). – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2008. – 329 с.
7. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы, перспективы использования / Роберт И.В. – М.: Школа-Пресс, 1994. – 254 с.
8. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология: [учебник для сред. спец. учеб. завед.] / Талызина Н.Ф. – [3-е изд., стереотип.]. – М.: Академия, 2001. – 288 с.
9. Таушан Д. В. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб індивідуалізації навчання курсантів вищих військових навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Дмитро Вікторович Таушан. – Хмельницький, 2003. – 185 с.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2014

УДК 159.946.3

Наталія Сорока, кандидат психологічних наук, доцент
Національного юридичного університету України імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАНЬ ФУНКЦІЇ МОТИВАЦІЇ ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВНОГО ЧИННИКА ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена аналізу поняття мотивації людини у суспільстві як основного чинника її діяльності у соціумі. Активність людини неможливо зрозуміти, якщо не виявити джерела, спонукальні сили, мотиви цього явища. Автором наведено огляд певних теорій соціально-психологічної активності особистості, виділені групи мотивів та їх вплив на регуляційну, емоційну, інтелектуальну та волевову реакцію, систему потреб потенціалів, відповідних дій людини. Запропоновано розгляд поняття "ризик" як мотив, та ієрархічна система підпорядкування мотивів.

Ключові слова: активність особистості, ієрархічна система мотивів, мотив, соціально-психологічна активність, співактивність.

Лит. 8.

Наталія Сорока, кандидат психологических наук, доцент
Национального юридического университета Украины имени Ярослава Мудрого

К ВОПРОСАМ ФУНКЦИИ МОТИВАЦИИ ЧЕЛОВЕКА КАК ОСНОВНОГО ФАКТОРА ЕЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Статья посвящена анализу понятия мотивации человека в обществе как основного фактора ее деятельности в социуме. Активность человека невозможно понять, если не выявят источники, побудительные силы, мотивы этого явления. Автором приводится обзор определенных теорий социально-психологической активности личности, выделены группы мотивов и их влияние на регуляционную, эмоциональную, интеллектуальную и волевою реакцию, систему потребностей потенциалов, соответствующих действий человека. Предложено рассмотрение понятия "риск" как мотив, и иерархическая система подчинения мотивов.

Ключевые слова: активность личности, иерархическая система мотивов, мотив, социально-психологическая активность, совместная деятельность.

Natalia Soroka, Ph.D. (Psychology) Docent
National Law University of Ukraine by Yaroslav the Wise

TO THE PROBLEMS OF THE FUNCTION OF A PERSON'S MOTIVATION AS THE MAIN FACTOR OF HIS ACTIVITY

The article is devoted to the analysis of the term of a person's motivation in the society as the main factor of his activity. It's impossible to understand the reasons and the results of a human's activity without finding its sources and purposes. The author gives the review of certain social-psychological theories of human activity, determines some groups of motives and their influence on the regulatory, emotional, intellectual and willing reaction of a person. There was proposed the term "risk" as a motive and the hierarchical system of motive's correlation.

Keywords: common activity, hierarchical system of a motive, human's activity, motive, social-psychological activity.

Актуальність та постановка проблеми. Активність людини неможливо зрозуміти, якщо не виявити джерела, спонукальні сили, мотиви цього явища. Активність особистості у будь-якій сфері діяльності досягає найвищої ефективності лише